

עוזי גולן טל-פקס - 0 777 000 222 Tel-fax
טלפון נייד 2222 333 054 mobile phone
דואר אלקטרוני e-mail - golanuzi@orange.net.il
golan uzi teacher English /com/site. google. Sites

How to Write an Essay in English

איך להצליח בחיבור קטע כתיבה באנגלית

הקדמה - Introduction

כתיבת קטע באנגלית הוא השני ברמת הקושי שלו אחרי הדיבור באנגלית ולפני הבנת הנשמע והבנת הנקרא.
אחרי ניסיון רב בהוראה אנגלית הגעתי למסקנה שרק לאחר סיום הלימודים בחטיבת הביניים, כלומר אחרי 7 שנות לימוד, ניתן לחשוב בכלל לנסות ולכתוב קטע כתיבה ב"רמה שמתקרבת לשפת האם"- עברית במקרה שלנו.
הסיבה : בשנים האלו אמור התלמיד קודם לרכוש אוצר מילים מספיק גדול וללמוד את כול כללי הדקדוק.
כלים אלו יתנו לתלמיד את היכולת להתבטא בכתב –לאחר מכן גם בעל פה.

לצער, משרד החינוך החליט להנחות את בתי הספר לשלב כתיבה במבחנים כבר במהלך הבית ספר היסודי –אחרי 3-4 שנים בלבד.
האירוניה היא שבשנים האחרונות משרד החינוך החליט להנחות את המורים לא לדרוש לקנות ספרי דקדוק ופחות ללמד דקדוק. בתיכונים הדקדוק כמעט ולא נלמד.
משרד החינוך החליט גם לפני הרבה שנים לבטל את חלק הדקדוק במבחני הבגרות ובמקום זאת ללמד ספרות אנגלית. בחלק הזה התלמידים חייבים את כישורי הדקדוק כדי להתמודד עם שאלות שמצריכות כתיבת משפטים מורכבים באנגלית.
לדעתי, זו טעות גדולה!
כמעט ולא נתקלתי בתלמידים שלא סיימו חטיבה שיכולים לכתוב חיבור בציון עובר.
גם רוב תלמידי תיכון או אלו שעברו את מבחן הבגרות יתקשו לכתוב חיבור ברמה טובה.
אם נניח, שכפי שאני סבור, שתלמידי תיכון, ורק הטובים שביניהם, יכולים לגשת לכתיבת קטע כתיבה, אז יש בעיה :
מערכת החינוך לא מקצה שיעורים בהם מלמדים או מתרגלים את כתיבת החיבור.
אבל, לא צריך להיכנס לפניקה, תלמידים צריכים להפיק את המירב ממה שהם מקבלים ממערכת החינוך הציבורית ו/או לקבל עזרה ממורים פרטיים.
למרבה המזל המשקל של קטע הכתיבה במבחן הבגרות הוא קטן יחסית.
תיגשו למשימה זו, מצד אחד, לא בציפייה להשתוות לגדולי הסופרים בארץ או בעולם אבל מצד שני לא לחשוב "בראש קטן" או להרים ידיים ולהגיד לעצמכם : "אני לא מסוגל לכתוב חיבור". כול אחד יכול !
כול תלמיד יכול לכתוב במידה טובה יותר או במידה טובה פחות.
אם למדתם אנגלית כמו שצריך ללמוד, ביסודי ובחטיבה ויש לכם את הכלים אז זה יכול להיות : a piece of cake ."

במאמר זה אני אנסה לתת טיפים לאילו מכם שיש את הכלים לכתוב קטע כתיבה באנגלית.
כאמור זה מכוון בעיקר לתלמידים המתקדמים בתיכון בעיקר שהגיעו לרמה נאותה של אוצר מילים עשיר ודקדוק טוב או לתלמידים מצטיינים.
בנוסף לידע הכתיבה, הזמן הוא "האויב מספר אחד" לכותבים, גם לעבדכם הנאמן וגם למחברים הגדולים ביותר. גם בשפת האם קשה לכתוב חיבור בזמן מוקצב קצר מיד.
במבחנים השוטפים יש שעה וחצי לסיים מבחן שכולל בתוכו בדרך כלל כמה מהנושאים הבאים :
קטע קריאה, דקדוק, שיבוץ אוצר מילים במשפטים, שאלות על סיפורים שנלמדו בכיתה ועוד. על זה תוסיפו עוד חיבור .

יוצא שלמעשה יש, במקרה הטוב, 20-30 דקות לכתוב קטע כתיבה בין כ-100 מילים. משימה לא קלה גם למצטיינים שבין התלמידים. במבחן בגרות אין הרבה יותר זמן: שעה וחצי להתמודד עם unseen וכתיבת חיבור.

מסקנה: יש למצוא דרכים ושיטות למקסם את איכות הכתיבה בזמן המוקצב. כמו כן תרגול של כתיבת חיבורים רבים בכיתה או מחוץ לבית הספר ישפר וישכלל את מיומנות הכתיבה. יש פתגם ידוע: Practice Makes Perfect.

יש לכתוב בכתב ברור, למחוק כמה שפחות ולתת לקטע מראה אסטטי של כתוב יותר ממחוק. על פי רוב תתבקשו לכתוב מספר מסוים של מילים, בדרך כלל 100-120 מילים. לדעתי אפשר לחרוג -10% פחות או יותר מילים, גם אם תכתבו 80 מילים או 140 מילים, לא יורידו לכם ציון. עדיף לכתוב חיבור קצר יותר ואיכותי יותר על פני חיבור ארוך ופחות איכותי. זה גם יחסוך לכם זמן יקר. טיפ, לא להתעסק יותר מידי במספר המילים ולהתחיל לספור כול מילה, אפשר לספור את מספר המילים המשוער של רוב השורות ולהכפיל את מספר השורות רק לקראת הסיום. אם תתרגלו כתיבת חיבורים רבים תוכלו "לנחש" כמה מילים אתם

לדעתי, שני הקריטריונים החשובים ביותר הם אוצר מילים עשיר ודקדוק נכון. הציון או רמת החיבור נקבע על פי הפרמטרים הבאים:

- **אוצר מילים מגוון ועשיר - word power** - להתאמץ ולשלוח מהזיכרון את המילים "הטובות/הגבוהות" ביותר ו"המדליקות" ביותר. לא "לחפור" ולחזור על אותם מילים כל הזמן. תחשבו מדוע אהבתם לקרוא את הספרים האהובים ביותר. בין השאר בזכות השפה העשירה של המחבר.
- **דקדוק - grammar** - או תחביר כמו שמכנים זאת בעברית. לנסות גם פה לשלב זמני דקדוק מגוונים, להראות לבדוק ולעצמכם שאתם מיישמים את כללי הדקדוק שלמדתם. למשל: לשים לב לצורות יחיד/רבים, כאשר כותבים פעלים (מילים "קריטיות" באנגלית), לשים לב שהם מתאימים לנושאי המשפט שלפניהם, ועוד.
- **תוכן וכתיבה לעניין. content** - יש להתייחס לנושא החיבור שהתבקשתם לכתוב. לעיתים נותנים לכם "ראשי פרקים" או נקודות שיש להתייחס אליהם. תנסו להיעזר בהם ולודא שיש קשר הגיוני בין המשפטים. לעניות דעתי, מכיוון שהכתיבה באנגלית כשפה זרה, נועדה לבדוק את רמת האנגלית שלכם יותר מתוכן החיבור, תתנו לתוכן חשיבות משנית לאוצר המילים ואנגלית דקדוקית ומדויקת.
- **מבנה החיבור - structure** - פתיחה – גוף – סיום, "השילוש הקדוש" של כול סופר מתחיל. יש לחלק את החיבור לפסקאות לא לכתוב משפטים ארוכים ומסורבלים בלי מרווחים, אחרת לא יבינו מה כתבתם. רצוי להתחיל עם פתיחה מושכת, מעניינת ואפילו משעשעת - פסקה אחת זה מספיק. גוף החיבור בין 2-3 פסקאות. סיום המאמר - פסקה אחת בו אתם "מסכמים" את הנאמר, לא לחזור על מה שכבר כתבתם.
- **סימני פיסוק, איות נכון וכתיב ברור - punctuations**.

הקריטריון הפחות בחשיבותו, אבל לא לזלזל בו כי עליו גם אפשר גם "ליפול".
"חולי רע בגנים" של התלמיד הישראלי, גם הטוב שבהם, הוא: אותיות גדולות
בתחילת שם ותחילת משפט. כמו כן, נקודה בסוף משפט, סימני שאלה ופסיקים.
כול שגיאה כזו שווה חצי נקודה, בדרך כלל, אבל במצטבר זה עלול להזיק לציון.
לא להקל ראש. לא להשתמש במילים של סלנג או שפת רחוב כמו: "stuff like that".
אני אישית לא אוהב את המילה: things. ניתן להחליפה ב: items, parts, objects.
ככול שתוכלו להשתמש במילים "גבוהות" יותר כך גם הציון ואיכות החיבור יהיה
גבוה יותר.

אז בואו ניגש לעבודה :

שלב ראשון- סיעור מוחות-"Brainstorming"

כאשר מקבלים את נושא הכתיבה לא לאבד זמן ומיד ולכתוב בצד את כל הרעיונות שעולים
לכם בראש, טובים פחות או טובים יותר.
"תשטפו" את המוח ברעיונות, אפשר בעברית או באנגלית.
לאחר מכן אפשר לפסול את הרעיונות הפחות חשובים.
להקדיש לשלב זה לא יותר מ 5 דקות.

שלב שני- אופציונלי- כותרת- title .

בבית ספרנו היקר לא מבקשים לכתוב כותרת אז לא תמיד חייבים לכתוב כותרת, אבל זה
רצוי ויכול רק להוסיף ניקוד ואיכות לכתיבה.
בוודאי שמתם לב שלכול ספר, סיפור, מאמר ועוד יש כותרת.
הכותרת נותנת לקורא מידע על מה הם עומדים לקרוא.
אגב, כאשר מתמודדים עם unseen, הכותרת "עוזרת לנו להבין מיד על מה המאמר.
הכותרת בדרך כלל צריכה להיות קצרה ולעניין ומורכבת מ -שתיים עד ארבע מילים, רצוי
שהיא תהיה "מושכת" ואפילו משעשעת, תלוי בנושא החיבור.
לכתוב את הכותרת באותיות גדולות או באותיות גדולות בתחילת מילה. להקדיש לכותרת
לא יותר מדקה, אולי שתיים. אם לא קיבלתם השראה ומצאתם כותרת קצרה ו"מדליקה"
תוכלו לכתוב אותה במהלך הכתיבה ואפילו בסופה. אפשר גם לוותר עליה.

שלב שלישי- טיוטה- draft

יש שתי דרכים עיקריות כיצד לכתוב טיוטה. בכול דרך יש, כמו בכול תחום, חסרונות
ויתרונות.

- לכתוב בעפרון, לעבור על החיבור לאחר שסיימתם ולכתוב בעט על מה שנכתב בעפרון
- תוך תיקון שגיאות על הדרך.
- לכתוב בעט, אבל להשתדל "לחשוב פעמיים" לפני שכותבים ולמחוק לפי הצורך.
- בשתי הדרכים הנ"ל יש להשאיר רווחים בין השורות, בין המילים, גם שוליים לא יזיקו, מדוע?
- כדי שתוכלו לתקן ולכתוב את התיקון מעל המילה שמחקתם.
- יותר ברור וידידותי לעיניים ולנפש, לקרוא חיבור כאשר הוא "מרווח", גם אם לא עשיתם תיקונים. אני מעדיף את הדרך הראשונה עם עפרון. מדוע?
- בכתיבה עם עפרון ניתן למחוק עם מחק ללא קשקושים, ברגע שאתם מתחילים למחוק עם "קשקוש" על המילה או המילים או המשפטים יוצא לכם: מישמש" של מילים שאתם בעצמכם לא תבינו מה כתבתם.

• זו דרך יותר מהירה כי אתם לא צריכים לכתוב הכול מחדש, אתם פשוט עוברים על המילים שכתבתם בעפרון, בעט, ובאותו זמן מתקנים או משפרים את מה שכתבתם.

עכשיו שיש לכם "חומר ביד היוצר" וגם כותרת, צריך להפשיל שרוולים ולהתחיל במלאכת הכתיבה. חשוב מאוד לא "להיתקע" יותר מדי זמן במחשבה, אתם לא הסופרת של הארי פוטר.

אין לכם "שעות או ימים" לכתוב, יש לכם 20-30 דקות, במקרה הטוב, 45 דקות. כל הזמן להמשיך לכתוב ולזרום, בשלב האחרון של "העריכה וההגהה" תוכלו לתקן.

• הפתיחה - Opening Paragraph

חלון הראווה של החיבור, או העיניים של החיבור, אם תרצו הרחבה של הכותרת. לכן היא צריכה להיות מרתקת, מעניינת, קצרה ולעניין. לא יותר מ-2-3 משפטים. כמו שאומרים להתחיל ברגל ימין, זה כבר עושה רושם ראשוני טוב על קורא המאמר. תבחרו מהמילים של "סיעור המוחות", את הרעיונות הכי טובים שמתאימים לפתיחה. לא לשכוח להשאיר מרווחים בין השורות (וגם בין המילים).

• גוף החיבור. the body

זה בעצם הלב של החיבור ובתור שכזה הוא החלק היותר חשוב של הכתיבה. אל תשכחו שאתם עדיין בשלב נייר הטיוטה, תתחילו לשלוף את "הרעיונות" הטובים ביותר לדעתכם ששרבטתם בהתחלה ותכתבו אותם כך שיש קשר הגיוני ביניהם. להתייחס לנושא החיבור, לא לסטות, לא "לחפור" או "למרוח" ולא לכתוב "שטויות". בשלב הזה תשתדלו לשלב אוצר מילים מגוון, דקדוק נכון. אח"כ תוכלו לתקן ולשפר. אל תתעכבו על איות המילים בשלב זה, תוכלו אחרי זה לתקן ולהיעזר במילון. אגב, אם אתם יכולים לכתוב מילים חלופיות שאתם יודעים לאיית, תשתמשו בהם. לא לכתוב משפטים ארוכים מדי. אל תסתבכו בנושאים דקדוקיים קשים כמו למשל: משפטי תנאי. המצטיינים שבינכם יכולים להשתמש בדקדוק מתקדם. אל תכנסו לבור שאתם לא יכולים לצאת ממנו. לבנות כבר בשלב זה 2-3 פסקאות. לא לשכוח להשאיר מרווחים בין השורות לתיקונים. לא לכתוב צפוף, גם לא בין המילים.

• סיום החיבור - Closing Paragraph "הקינוח של אחרי מה שבישלתם".

הנה אתם נושמים לרווחה, אתם קרבים כמעט לסוף המשימה הקשה, שרובנו לא כל כך אוהבים, אלא אם כן, אתם סופרים או עיתונאים לעתיד. פיסקת הסיום דומה מעט לפסקת הפתיחה, היא צריכה להיות קצרה ומרתקת. פיסקה אחת בת 2-3 משפטים. היא אמורה לסכם או להביע דעה. לא לחזור על מה שהזכרתם בחיבור. תנסו לכתוב משפט או שניים מעניינים שישאירו טעם טוב או רושם טוב על הקורא. או המורה. להקדיש לשלב הטיוטה את מרבית הזמן: 15-20 דקות.

• שלב רביעי ואחרון - "נייר נקי" - clean-edited paper תיקונים, הגהה, שיפורים.

אם בחרתם לכתוב את הטיוטה בעט, אז תיקחו דף נייר נקי ותתחילו להעתיק את הכתוב לאחר השינויים והתיקונים. תיווכחו לדעת שתוך כדי כתיבת החיבור הנקי יבואו לכם רעיונות חדשים ותקבלו "השראה". אל תהססו להוסיף או להחליף אותם אבל אל תתפתו לכתוב חיבור חדש אחרת לא תצאו מזה או תיוותרו עם חצי חיבור, כי הזמן בסוף נגמר. בשלב הזה אתם כבר חייבים לשים לב לנקודות הבאות:

אוצר מילים מגוון, אם אתם רואים שכתבתם מילה מסוימת כמה פעמים, תנסו לחשוב על מילה נרדפת או אפילו "גבוהה" יותר, אל תהססו להחליף אותה.

דקדוק - שימו לב לפעלים !! ולזמן הדקדוקי שהשתמשתם, רצוי אגב להיצמד לזמן מסוים, עבר או הווה בעיקר.

סימני פיסוק ואיות - זה הזמן לתקן אם צריך. לוודא שכתבתם לעניין ו"כיסיתם" את נושא החיבור.

עכשיו הזמן לספור מהר כמה מילים כתבתם, אם חרגתם בהרבה במספר המילים תוסיפו או תמחקו בהתאם. לשלב של המוצר המוגמר והנקי, תקדישו כ- 10 דקות.

אם נותר לכם זמן, תקראו שוב את מה שכתבתם, תתפלאו להיווכח שכמעט תמיד תגלו טעויות שעשיתם או תוכלו אפילו לשדרג את הכתוב.

כאשר אתם בסיום קוראים את המוצר המוגמר תעמידו את עצמכם במקום הקורא, תיקחו כביכול צעד אחורה כאילו שאתם בוחנים תמונה או מוצר שאתם קונים ותשאלו את עצמכם:

האם מה שכתבתי נראה טוב?

האם אני יכול להבין את מה שכתבתי?

האם הכתיב ברור ונקי?

אין דבר יותר מרגיז ומעצבן כאשר הקורא או הבודק מנסה "לפענח" משפט או מילה, כי הכותב התרשל או לא התאמץ מספיק.

הציון גם יהיה על פי רוב בהתאם.

אז שיהיה לכם בהצלחה

עבדכם הנאמן- עוזי גולן